

राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग व जिल्हा
ग्राहक तक्रार निवारण आयोग अध्यक्ष व सदस्य
यांना केंद्र शासनाच्या आदर्श वेतन नियम, २०२०
नुसार वेतन अदा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: ग्रासंअ-२०२०/प्र.क्र. ४७/ग्रासं-४
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक: ११ ऑगस्ट, २०२१.

संदर्भ - (१) ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९

- (२) केंद्र शासनाचे Consumer Protection (Salary, allowances and conditions of service of President and Members of the State Commission and District Commission) Model Rules, 2020 .
- ३) High Court Judges (Salaries and Conditions of Service) Act, 1954
- ४) High Court Judges Rules, 1956
- ५) विधी व न्याय विभाग शासन निर्णय क्र. एचसीटी-२००९/प्र.क्र.१४१/का-तीन, दि.२२.१०.२०१० रोजीचे दोन शासन निर्णय
- ६) विधी व न्याय विभाग शासन निर्णय क्र. एचसीटी-१११८/प्र.क्र.३०/का-३, दि.२१.०६.२०१८
- ७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सुधारित वेतन) नियम, २०१९ अधिसूचना दि.३०.०१.२०१९

प्रस्तावना-

केंद्र शासनाच्या उपभोक्ता व्यवहार, अन्न आणि सार्वजनिक वितरण मंत्रालय यांच्या दि.१५.०७.२०२० च्या अधिसूचनेन्वये ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९ हा दि. २०.०७.२०२० पासून लागू झाला आहे.

सदर अधिनियम लागू होण्यापूर्वी ग्राहक संरक्षण (राज्य आयोग आणि जिल्हा मंच यांचे अध्यक्ष व सदस्य यांची नियुक्ती, वेतन, भत्ते व सेवेच्या शर्ती) नियम, २०१९ च्या तरतूदीनुसार राज्य आयोग व जिल्हा आयोग यांच्या अध्यक्ष व सदस्य यांना वेतन व भत्ते व मानधन अदा करण्यात येत होते.

ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९ च्या कलम १०२ मध्ये राज्य शासनास अधिसूचनेद्वारा नियम तयार करण्याचे अधिकार प्रदान करण्यात आले आहेत. मात्र, कलम १०२(१) च्या परंतुकामध्ये राज्य शासनास नियम तयार करण्यास अधिकार असलेल्या सर्व किंवा कोणत्याही तरतूदींच्या बाबतीत केंद्र शासन आदर्श नियम (Model Rules) तयार करू शकेल आणि हे नियम राज्य शासनाचे नियम लागू होईपर्यंत अंमलात असतील, असे स्पष्ट करण्यात आले आहे.

कलम १०२ च्या तरतूदीअंतर्गत राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग व जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोग यांच्या अध्यक्ष व सदस्य यांचे वेतन, भत्ते आणि सेवेच्या इतर अटी व शर्ती याबाबत नियम करण्याचे अधिकार राज्य शासनाचे आहेत. मात्र, कलम १०२(१) च्या परंतुकांतर्गत केंद्र शासनाचे Consumer Protection (Salary, allowances and conditions of service of President and Members of the State Commission and District Commission) Model Rules, 2020 हे दि.२०/०७/२०२० पासून लागू झाले आहेत. त्यानुसार राज्य आयोग व जिल्हा आयोगाचे अध्यक्ष व सदस्य यांना वेतन व भत्ते

व अदा करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्याबाबत शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे:-

शासन निर्णय:-

Consumer Protection (Salary, allowances and conditions of service of President and Members of the State Commission and District Commission) Model Rules, 2020 हे दि.२०.०७.२०२० पासून लागू झाले असल्याने राज्यातील राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग व जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोग यांच्या अध्यक्ष व सदस्य यांना या नियमातील तरतूदीनुसार देय वेतन अदा करण्यास या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

२. या नियमातील उल्लेख करण्यात आलेल्या वेतनश्रेणीच्या अनुषंगाने राज्य आयोग व जिल्हा आयोग यांच्या अध्यक्ष व सदस्य यांच्या दरमहा वेतनाबाबत खालीलप्रमाणे स्पष्ट करण्यात येत आहे:-

अ. क्र.	पदनाम	Provisions of Consumer Protection (Salary, allowances and conditions of service of President and Members of the State Commission and District Commission) Model Rules, 2020 .	वेतनश्रेणीतील किमान टप्पा विचारात घेता दरमहा निश्चित करण्यात येत असलेले वेतन
१	अध्यक्ष, राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग	President of the State Commission shall receive the salary and other allowances as are admissible to a sitting Judge of the High Court of the State.	प्रतिमाह रु. २,२५,०००/-
२	सदस्य, राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग	A Member of the State Commission shall receive a pay equivalent to the pay at minimum of the scale of pay of an Additional Secretary of the State Government and other allowances as are admissible to such officer.	एस-२८, १२४८००-२१२४०० या वेतनश्रेणीतील किमान टप्पा, प्रतिमाह रु.१,२४,८००/-
३	अध्यक्ष, जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोग	President of the District Commission shall be entitled to the salary and allowances as are admissible to a District Judge in the super time scale of pay.	जिल्हा न्यायाधीश, उच्च समय श्रेणी रु.७०२९०-१५४०-७६४५० या वेतनश्रेणीतील किमान टप्पा, प्रतिमाह रु.७०,२९०/-
४	सदस्य, जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोग	A Member shall receive a pay equal to the pay at the minimum of the scale of pay of a Deputy Secretary of the State Government and other allowances as are admissible to such officer.	एस-२५, ७८८००-२०९२०० या वेतनश्रेणीतील किमान टप्पा, प्रतिमाह रु.७८,८००/-

३. वरील पदावर निवृत्तीवेतन धारक नियुक्त असल्यास Consumer Protection (Salary, allowances and conditions of service of President and Members of the State Commission and District Commission) Model Rules, 2020 च्या तरतूदीनुसार वरील वेतनातून निवृत्तीवेतन वजा करून अनुज्ञेय रक्कम प्रतिमाह वेतन म्हणून निश्चित करण्यात यावी. या नियमामधील तरतूदीनुसार वेतनावर अनुज्ञेय भत्ते देय राहतील.

४. वरीलप्रमाणे संबंधितांना वेतन अदा करण्याची कार्यवाही माहे ऑगस्ट २०२१ पासून करण्यात यावी आणि दि.२०.०७.२०२० पासून ते दि.३१.०७.२०२१ पर्यंतच्या कालावधीत संबंधितांना देय ठरणा-या वेतनासाठी पुरवणी मागणीद्वारे किंवा सुधारित अंदाजामध्ये आर्थिक तरतूद करण्याची कार्यवाही करण्यात यावी.

५. यासाठी येणारा खर्च २४०८, अन्न, साठवण व वखार, १०१ प्रापण व पुरवठा, ०४ ग्राहक संरक्षण अधिनियम, १९८६ अन्वये राज्य परिषद, राज्य आयोग आणि जिल्हा मंच स्थापन करणे, (०४)(०१) मुंबई शहर दत्तमत अनिवार्य, (२४०८ ०२५१) व (०४)(०२) मुफसल (दत्तमत) अनिवार्य (२४०८ ०२६२), १०, कंत्राटी सेवा, अनिवार्य मागणी क्र.एम-२ अंतर्गत अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून भागवण्यात यावा.

६. राज्य शासनाचे वेतन नियम लागू झाल्यानंतर केंद्र शासनाच्या आदर्श वेतन नियमानुसारची वेतन अदायगी आपोआप संपुष्टात येईल.

७. सदरचा शासन निर्णय वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.२२४/व्यय-१०, दि. २५.६.२०२१ व ०१/२१/सेवा-५, दि.०१.०७.२०२१ अन्वये दिलेल्या सहमतीस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०८१११४५७४४९८०६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(चारुशीला तांबेकर)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. मंत्री (अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. राज्यमंत्री (अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधानपरिषद, विधान भवन, मुंबई
६. सर्व सन्माननीय सदस्य, विधानसभा/विधानपरिषद, महाराष्ट्र राज्य.
७. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे सह सचिव
८. सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक.
९. महालेखापाल महाराष्ट्र-१/२, (लेखा व लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर.
१०. वित्तीय सल्लागार व उप सचिव कार्यालय, मुंबई.
११. वित्त विभाग, व्यय-१०/ अर्थसंकल्प -१६/ वित्तीय सुधारणा
१२. प्रबंधक (प्रशासन)/प्रबंधक (विधी), राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग, मुंबई.

१३. प्रबंधक (विधी)), राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोग, परिक्रमा खंडपीठ, नागपूर/औरंगाबाद
१४. सर्व प्रबंधक, जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण आयोग.
१५. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१६. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
१७. कक्ष अधिकारी (विनियम,) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१८. निवडनस्ती ग्रासं-४.